Hikâye Unsurları, Olay Örgüsü ve Özetleme

Çalışma Kâğıdı · 30 Soru · Kolaydan Zora

Ad Soyad _____ Sınıf / No _____ Tarih _____

KONU ÖZETİ

- **Hikâye unsurları:** Bir hikâyeyi oluşturan temel yapı taşlarıdır: **olay örgüsü**, **şahıs (varlık) kadrosu**, **mekân (yer)** ve **zaman**.
- **Olay örgüsü:** Hikâyede anlatılan ve birbirine bağlı olarak gelişen olayların tümüdür. Olay örgüsü hikâyenin "ne oldu?" sorusuna cevap verir.
- **Serim – düğüm – çözüm:** Öyküleyici metinler üç bölümden oluşur. **Serim:** kişiler, yer ve zaman tanıtılır. **Düğüm:** bir sorun ortaya çıkar, merak artar. **Çözüm:** sorun bir sonuca bağlanır.
- **Şahıs kadrosu:** Hikâyedeki olayları yaşayan insanlar ya da insan gibi davranan hayvanlar ve varlıklardır. Olayların merkezindeki kişiye **ana karakter** denir.
- **Özetleme:** Bir metnin ana düşüncesini ve önemli bilgilerini alıp gereksiz ayrıntıları çıkararak kısa ve anlaşılır biçimde yeniden anlatmaktır. Öyküleyici metin özetlenirken kim, nerede, ne zaman, sorun ne, nasıl çözüldü sorularının cevapları verilir.

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1 (1) Ekim ayının ilk cumartesi günü, Kuğulu Köyü'nde herkes hasat şenliğine hazırlanıyordu. (2) On bir yaşındaki Yusuf, şenlikte dedesinin yıllardır sakladığı eski kemanı çalacaktı. (3) Ancak şenlikten bir saat önce kemanın tellerinden birinin koptuğunu fark etti. (4) Köyde yedek tel satan bir dükkân yoktu ve Yusuf ne yapacağını bilemedi. (5) O sırada komşuları Nermin Teyze, genç kızlığında çaldığı bağlamanın tellerini hatırladı ve Yusuf'a bir tel getirdi. (6) Tel biraz kalındı ama Yusuf onu kemana takmayı başardı. (7) Akşam meydanda Yusuf'un çaldığı ezgi herkesi duygulandırdı; en önde oturan dedesinin gözleri doldu.

Hikâyenin **mekânı** ve **zamanı** nedir?

2 1. sorudaki hikâyenin **şahıs kadrosunu** yazınız. Ana karakter kimdir?

3 1. sorudaki hikâyede ortaya çıkan **sorun** nedir?

A) Şenliğin iptal edilmesi
B) Dedesinin hastalanması
C) Kemanın telinin kopması
D) Yusuf'un kemanı kaybetmesi

4 Hikâye unsurlarını açıklamalarıyla eşleştiriniz.
1) mekân 2) zaman 3) şahıs kadrosu 4) olay örgüsü
a) Olayları yaşayan kişiler b) Olayların geçtiği yer c) Birbirine bağlı olayların tümü ç) Olayların geçtiği vakit

5 Doğru (D) ya da yanlış (Y) olarak işaretleyiniz.
(…) Serim bölümünde kişiler, yer ve zaman tanıtılır.
(…) Sorun, çözüm bölümünde ortaya çıkar.
(…) Hikâyelerde insan gibi konuşan hayvanlar da kişi olabilir.

6 1. sorudaki hikâyede numaralı cümlelerden hangileri **serim** bölümüne aittir?
A) 3 ve 4 B) 1 ve 2 C) 5 ve 6 D) 6 ve 7

7 Aşağıdakilerden hangisi bir hikâyenin **zaman** unsuruna örnektir?
A) bir yaz akşamı B) eski bir kasaba C) cesur bir çocuk D) kaybolan bir anahtar

8 1. sorudaki hikâyede sorun **kimin yardımıyla** çözülmüştür? Nasıl çözülmüştür?

9 **Özetleme** yaparken aşağıdakilerden hangisi yapılmaz?
A) Ana düşünce belirlenir.
B) Önemli olaylar sırasıyla yazılır.
C) Gereksiz ayrıntılar çıkarılır.
D) Metindeki her cümle aynen yazılır.

10 Bir hikâyenin şu unsurları verilmiştir: **Kişi:** bir kaplumbağa **Mekân:** göl kenarı **Zaman:** bir bahar sabahı
Bu unsurlarla hikâyenin **serim** bölümüne uygun bir cümle yazınız.

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 1. sorudaki hikâyenin **düğüm** bölümünü oluşturan cümleler hangileridir? Neden?

12 Bir sonbahar sabahı, küçük sincap Fındık kış için topladığı cevizleri saklamak üzere yaşlı meşe ağacına gitti. Ağacın kovuğuna ulaştığında içerinin bir baykuş ailesiyle dolu olduğunu gördü. Fındık önce çok üzüldü. Sonra ormanda dolaşıp kendine başka bir kovuk aradı. Akşama doğru dere kenarındaki çınarda kuru ve sıcak bir yuva buldu. Baykuşlar da ona yeni yuvasına taşınırken yardım etti.

Bu hikâyenin şahıs (varlık) kadrosu, mekânı ve zamanı nedir?

13 12. sorudaki hikâye için aşağıdakilerden hangisi **düğüm** bölümüne aittir?

A) Kovuğun baykuş ailesiyle dolu olması
B) Fındık'ın cevizleri toplaması
C) Fındık'ın yeni bir yuva bulması
D) Baykuşların taşınırken yardım etmesi

14 12. sorudaki hikâyeyi **iki cümleyle** özetleyiniz.

15 Aşağıdaki cümlelerden hangisi 1. sorudaki hikâyenin **özetine** alınmaması gereken bir ayrıntıdır?

A) Yusuf şenlikte dedesinin kemanını çalacaktı.
B) Kemanın bir teli koptu.
C) Tel biraz kalındı.
D) Nermin Teyze bağlamasının telini getirdi.

16 Olay örgüsünü doğru sıraya koyunuz.

(…) Ali, sokakta aç ve üşümüş bir köpek yavrusu gördü.
(…) Yavru, birkaç gün içinde iyileşip Ali'nin en yakın dostu oldu.
(…) Ali yavruyu eve getirdi ve annesiyle birlikte ona sıcak bir yatak hazırladı.
(…) Kış günü Ali, okuldan eve dönüyordu.

17 1. sorudaki hikâyenin sonunda "dedesinin gözleri doldu" ifadesi dedenin hangi duygusunu yansıtır?

A) Öfke B) Duygulanma ve gurur C) Korku D) Kıskançlık

18 Aşağıdaki cümleler bir hikâyenin hangi bölümüne aittir? (serim / düğüm / çözüm)

a) "Bir kış akşamı, dağ evinde yaşayan Aras kitap okuyordu."

b) "Birden elektrikler kesildi ve dışarıdan garip sesler gelmeye başladı."

c) "Seslerin rüzgârın savurduğu bir dal olduğunu anlayınca Aras rahatladı."

19 "Olay örgüsü" kavramını kendi cümlenizle açıklayınız ve 12. sorudaki hikâyenin olay örgüsünü **üç maddede** yazınız.

20 1. sorudaki hikâyeye en uygun **başlık** hangisidir?

A) Köyün Yolları B) Dedemin Bahçesi C) Sonbahar Yaprakları D) Kopan Tel

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 1. sorudaki hikâyeyi **en fazla üç cümleyle** özetleyiniz. Özetinizde kişi, yer, zaman, sorun ve çözüm yer almalıdır.

22 1. sorudaki hikâyede **Nermin Teyze** olmasaydı olay örgüsü nasıl değişebilirdi? Hikâyeye farklı bir **çözüm** bölümü yazınız.

23 Aşağıdaki özetlerden hangisi 12. sorudaki hikâyeyi **en doğru** biçimde özetler?

A) Baykuşlar ormanda yaşar ve geceleri avlanır.
B) Fındık cevizleri çok sever ve her gün yer.
C) Kovuğunu dolu bulan Fındık, yeni bir yuva bulur ve baykuşlar ona yardım eder.
D) Sonbaharda ağaçların yaprakları dökülür.

24 Aşağıdaki hikâye girişinde hangi hikâye unsuru **eksiktir**? Eksik unsuru ekleyerek cümleyi yeniden yazınız.
"Bir gün kasabanın meydanında büyük bir kalabalık toplanmıştı."

25 "Serim, düğüm, çözüm" bölümlerinden hangisi olmazsa hikâye **merak uyandırmaz**?

A) Serim B) Başlık C) Çözüm D) Düğüm

26 1. sorudaki hikâye için yazılan aşağıdaki özetteki **hataları** bulunuz.
"Yusuf şenlikte bağlama çalacaktı. Bağlamanın teli koptu. Dedesi ona yeni bir tel satın aldı ve Yusuf şenlikte çaldı."

27 Aşağıdaki cümle bir hikâyenin **düğüm** bölümünden alınmıştır. Bu cümleye uygun bir **serim** ve bir **çözüm** cümlesi yazınız.
"Tam yarışmanın başlayacağı sırada Elif, kendi yaptığı robotun çalışmadığını fark etti."

28 12. sorudaki hikâyede baykuşların Fındık'a yardım etmesi, hikâyenin hangi mesajını destekler?

A) Kışa hazırlık yapmak gereksizdir.
B) Paylaşım ve yardımlaşma güzel ilişkiler kurar.
C) Ormanda yaşamak tehlikelidir.
D) Sincaplar en çok cevizi sever.

29 Aşağıdaki tabloyu, son okuduğunuz bir hikâyeye ya da izlediğiniz bir filme göre doldurunuz.

Kişiler	Yer	Zaman	Sorun	Çözüm

30 Aşağıdaki unsurları kullanarak **serim, düğüm ve çözüm** bölümleri olan kısa bir hikâye (4-6 cümle) yazınız.
Kişi: Kerem ve kedisi Pamuk Yer: apartmanın çatısı Zaman: yağmurlu bir akşam

Takıldığın soruyu işaretle, konu özetine tekrar göz at. Başarılar!
Diğer konuların çalışma kâğıtları ve deneme sınavları: **maarifpdf.com.tr**